

Моделі фізичної та технічної підготовленості регбістів 18-19 роківПасько В. В.¹, Мітова О. О.², Плахотнюк О. І.³, Філенко Л. В.¹, Церковна О. В.⁴¹Харківська державна академія фізичної культури²Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту³Федерація регбі України⁴Харківський національний університет радіоелектроніки

Анотація. Мета: розробити моделі фізичної та технічної підготовленості регбістів 18-19 років з урахуванням ігрового амплуа. **Матеріал і методи:** у дослідженнях для визначення модельних рівнів підготовленості були відібрані показники десяти гравців (5 нападників і 5 захисників) резерву та кандидатів до національної збірної України. Формування команди відбувалося на основі модельних характеристик фізичної та технічної підготовленості десяти регбістів високої кваліфікації (5 нападників і 5 захисників), які входять до складу національної збірної України. **Результати:** представлені моделі фізичної і технічної підготовленості, основу яких складають спеціально підібрані тести. Вони дають можливість визначити рівень розвитку найбільш важливих рухових здібностей регбістів та визначити міру відповідності модельному рівню. **Висновки:** При порівнянні показників підготовленості було встановлено, що рівень загальної фізичної підготовленості регбістів 18-19 років складав 90% від показників кваліфікованих регбістів. Занадто низькими показниками відносно модельних були: згинання/розгинання рук в упорі лежачи у захисників та нападників – 85%, підтягування з вису у захисників – 78% і у нападників – 75%, жим штанги лежачи у нападників – 83%, підйом штанги на груди у нападників – 80%, присідання зі штангою на плечах у захисників – 88% і у нападників – 87%. Рівень спеціальної фізичної підготовленості – приблизно 95% від показників кваліфікованих регбістів. Рівень технічної підготовленості становив у середньому 89%, але деякі показники були значно нижчими: передача м'яча в парах у нападників – 87%, захопи за 30 с у захисників та нападників – 83%, удар м'яча «свічка» у захисників – 88% і у нападників – 86%, «дроп-удар» у захисників – 84% і удар по воротах у захисників та нападників – 84%.

Ключові слова: регбіліг; тренувальний процес; управління; фізична підготовленість; технічна підготовленість.

Вступ. Стрімкий розвиток командних спортивних ігор вимагає від науковців та фахівців постійного пошуку вдосконалення усіх складових системи підготовки. Окрім того, суттєві відмінності у порівнянні з індивідуальними видами спорту мають принципи підготовки спортсменів в ігрових видах спорту (Безмилов & Шинкарук, 2020).

Характерною особливістю командних спортивних ігор є те, що показники різних сторін підготовленості та змагальної діяльності наприкінці змагального періоду частіше знижуються,

ніж підвищуються. Це пов'язано з тривалим та емоційно напруженим змагальним періодом та з важливістю психологічної підготовленості та функціональних можливостей спортсменів-ігровиків (Шинкарук, & Безмилов, 2013; Мітова, 2022).

Змагальна діяльність гравців у регбіліг висуває особливі вимоги до їхнього підбору при комплектуванні команди та розробки проекту підготовки на новий ігровий сезон. У ході гри в регбіліг необхідно робити спринтерські ривки, пробігати довші дистанції, стрибати, брати участь у поштовху сутичок, здійснювати кидки руками, грати ногами і окрім цього виконувати захоплення і велику кількість іншої

різноманітної силової боротьби з суперником (Cahill, et al., 2013; Пасько, et al., 2021; Пасько, 2016; Квасниця, & Тищенко, 2022).

Моделювання різних сторін підготовленості спортсменів різної кваліфікації в ігрових видах спорту достатньо складний процес. Сьогодні багатьма авторами розроблено модельні характеристики, що визначають специфіку діяльності спортсменів в ігрових видах спорту: рівня розвитку фізичних якостей, функціональної підготовленості, техніко-тактичної підготовленості, енергетичного потенціалу, морфофункціональних, антропометричних, психофізіологічних характеристик тощо (Овчаренко, et al., 2019; Ровний, & Пасько, 2017; Shchepotina, et al., 2021). В ігрових видах спорту процес створення моделей ускладнюється ще й тією обставиною, що спортивний результат у матчі обумовлений впливом багатьох факторів. Наприклад, у молодшому віці, спортсмени виконують великий об'єм рухової роботи на майданчику, володіють значним функціональним потенціалом, який дозволяє їм підтримувати високу роботоздатність впродовж матчу і виконувати значну кількість різноманітних ігрових дій. Зрілі гравці, досягають необхідного результату переважно за допомогою високого рівня спортивної майстерності і величезного змагального досвіду, що дозволяє даним гравцям ефективно вирішувати змагальні завдання тощо (Шинкарук, & Безмилов, 2021).

Фахівцями з командних спортивних ігор проведено багато досліджень щодо моделювання та модельних характеристик різних сторін підготовленості спортсменів (Квасниця, et al., 2022a; 2022b; Мітова, 2022). В основному у наукових дослідженнях звертається увага на зміни показників формування технічної, спеціальної фізичної та психологічної підготовленості атлетів, їх показників змагальної діяльності на різних етапах багаторічної підготовки та у різних періодах річного макроциклу (Doroshenko, 2013; Kostiukevych, 2019). Також багато фахівців присвятили свої дослідження

створенню моделей сторін підготовленості гравців різних ігрових амплуа (Пасько, et al., 2013; Ровний, & Пасько, 2017).

Для підвищення продуктивності навчально-тренувального процесу в регбіліг науковцям та фахівцям необхідно планувати тренувальну програму та ретельно проводити управління у її процесі. Розробка моделей підготовки, як основа управління тренувальним процесом регбістів, є актуальною проблемою в плані підвищення якості тренувального процесу (Ровний, & Пасько, 2017a, 2017b; Квасниця, & Тищенко, 2021; Квасниця, et al., 2023).

Таким чином, вивчення моделей фізичної та технічної підготовленості обумовлено тим, що, знаючи модельні характеристики, можна планувати загальну стратегію підготовки, яка включає підбір раціональних засобів і методів підготовки, планування тренувальних та змагальних навантажень, а також вибір ефективних позатренувальних факторів, що допомагають оптимізувати ці параметри.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно з ініціативною темою НДР у галузі фізичної культури та спорту Харківської державної академії фізичної культури на 2019-2023 рр. за темою «Удосконалення навчально-тренувального процесу в спортивних іграх» номер держреєстрації 0116U101644.

Мета дослідження. Розробити моделі фізичної та технічної підготовленості регбістів 18-19 років з урахуванням ігрового амплуа.

Матеріал та методи дослідження. У роботі були використані наступні *методи дослідження*: теоретичний аналіз та узагальнення літературних джерел, педагогічні тестування, системний та математичний аналіз з визначенням модельних характеристик регбістів, методи математичної статистики.

У наших дослідженнях для визначення модельних рівнів підготовленості були відібрані показники десяти гравців (5 нападників і 5 захисників) резерву та кандидатів до

національної збірної України. Сукупність середньостатистичних показників прийнято за модель для відповідного етапу підготовки.

Для побудови моделі із загальної фізичної підготовленості використовувалися показники наступних тестів: біг на 30 м, 60 м, 100 м з високого старту, біг 400м, біг 12хв., стрибок у довжину, потрійний стрибок з місця, стрибок угору з місця, згинання/розгинання рук в упорі лежачи, згинання/розгинання рук у висі жим штанги лежачи, підйом штанги на груди, присідання зі штангою на плечах; спеціальної фізичної підготовленості – човниковий біг (3X10 м), біг на 30 м з м'ячем, біг на 5 хв.

Для побудови моделі з технічної підготовленості застосовувалися

показники наступних тестів: передача м'яча в парах за 1 хв., захопи за 30 с, удар м'яча «свічка», ловля м'яча після удару, удар та ловля м'яча з ходу, удар на дальність з рук, «дроп-удар», удар по воротах. Відібрані тести, які найбільш інформативно відображають рівень технічної підготовленості.

Обробку результатів дослідження проведено за допомогою ліцензованих пакетів електронних таблиць Microsoft Excel.

Результати дослідження та їх обговорення. Модель загальної фізичної підготовленості було побудовано за показниками тринадцяти тестів для нападників (Н) і захисників (З) (табл. 1).

Таблиця 1

Модельні характеристики загальної фізичної підготовленості регбістів

Показники	Амплуа	Вік (18-19 років)	Регбісти високої кваліфікації
Біг на 30 м з високого старту, с	Н	4,40	4,20
	З	4,20	4,00
Біг на 60 м з високого старту, с	Н	8,40	8,00
	З	8,00	7,60
Біг на 100 м з високого старту, с	Н	13,00	12,60
	З	12,50	12,00
Біг на 400 м, с	Н	63,00	61,00
	З	60,00	59,00
Біг 12 хв, м	Н	2900,00	3100,00
	З	3100,00	3300,00
Стрибок у довжину, см	Н	235,00	245,00
	З	255,00	265,00
Потрійний стрибок з місця, см	Н	720,00	760,00
	З	760,00	800,00
Стрибок угору з місця, см	Н	48,00	52,00
	З	58,00	62,00
Згинання/розгинання рук в упорі лежачи, кіл-ть разів	Н, З	60,00	70,0
Згинання/розгинання рук у висі, кіл-ть разів	Н	9,00	12,00
	З	14,00	18,00
Жим штанги лежачи, кг	Н	100,00	120,00
	З	90,00	100,00
Підйом штанги на груди, кг	Н	100,00	120,00
	З	90,00	100,00
Присідання зі штангою на плечах, кг	Н	130,00	150,00
	З	115,00	130,00

Наукові дослідження свідчать, що застосування моделей підготовки

спортсменів є базовою основою для підвищення рівня фізичної та техніко-

тактичної підготовленості регбістів (Ровний, & Пасько, 2017). Встановлено, що модель підготовки спортсменів дозволяє об'єктивно та цілеспрямовано управляти тренувальним процесом з метою підвищення рівня спортивної майстерності регбістів.

Зіставлення показників загальної фізичної підготовленості регбістів 18-19 років з модельними характеристиками з показниками спортсменів національної збірної України представлено у відсотках (%) на рисунку 1.

Модельні показники спеціальної фізичної підготовленості нападників (Н) і захисників (З) представлено в табл. 2.

Зіставлення показників спеціальної фізичної підготовленості регбістів 18-19 років з модельними характеристиками з показниками спортсменів національної збірної України представлено у відсотках (%) на рисунку 2.

Модельні показники технічної підготовленості для нападників (Н) і захисників (З) наведено в табл. 3. Зіставлення показників технічної підготовленості регбістів 18-19 років з модельними характеристиками з показниками спортсменів Національної збірної України представлено у відсотках (%) на рисунку 3.

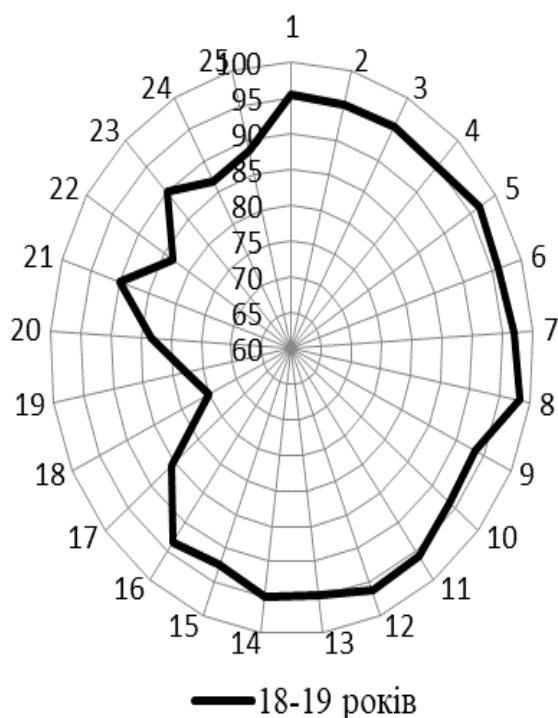

Рис. 1. Порівняння показників загальної фізичної підготовленості регбістів 18-19 років з регбістами високої кваліфікації

Примітки: 1 – біг на 30 м з високого старту, с (нападники); 2 – біг на 30 м з високого старту, с (захисники); 3 – біг на 60 м з високого старту, с (нападники); 4 – біг на 60 м з високого старту, с (захисники); 5 – біг на 100 м з високого старту, с (нападники); 6 – біг на 100 м з високого старту, с (захисники); 7 – біг на 400 м, с (нападники); 8 – біг на 400 м, с (захисники); 9 – біг 12 хв, м (нападники); 10 – біг 12 хв, м (захисники); 11 – стрибок у довжину, см (нападники); 12 – стрибок у довжину, см (захисники); 13 – потрійний стрибок з місця, см (нападники); 14 – потрійний стрибок з місця, см (захисники); 15 – стрибок угору з місця, см (нападники); 16 – стрибок угору з місця, см (захисники); 17 – згинання/розгинання рук в упорі лежачи, кіл-ть разів (нападники, захисники); 18 – підтягування із вису, кіл-ть разів (нападники); 19 – підтягування із вису, кіл-ть разів (захисники); 20 – жим штанги лежачи, кг (нападники); 21 – жим штанги лежачи, кг (захисники); 22 – підйом штанги на груди, кг (нападники); 23 – підйом штанги на груди, кг (захисники); 24 – присідання зі штангою на плечах, кг (нападники); 25 – присідання зі штангою на плечах, кг (захисники).

Модельні характеристики спеціальної фізичної підготовленості регбістів

Показники	Амплуа	Вік (18-19 років)	Регбісти високої кваліфікації
Біг на 30 м з м'ячем, с	Н	4,60	4,40
	З	4,40	4,20
Біг 5 хв, м	Н	1475,00	1525,00
	З	1600,00	1675,00
Човниковий біг (3x10 м), с	Н	6,70	6,40
	З	6,40	6,00

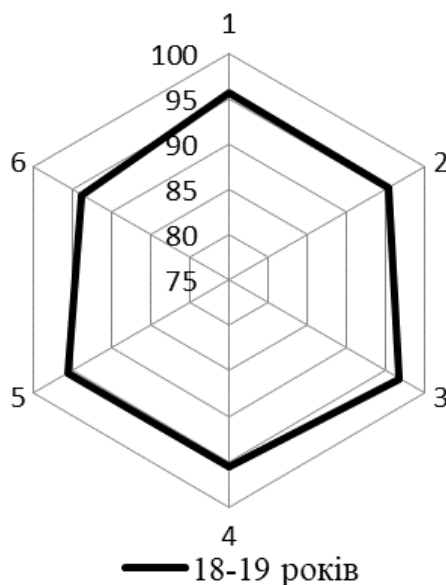

Рис. 2. Порівняння показників спеціальної фізичної підготовленості регбістів 18-19 років з регбістами високої кваліфікації

Примітки: 1 – біг на 30 м з м'ячем, с (нападники); 2 – біг на 30 м з м'ячем, с (захисники); 3 – біг 5 хв, м (нападники); 4 – біг 5 хв, м (захисники); 5 – човниковий біг (3x10 м), с (нападники); 6 – човниковий біг (3x10 м), с (захисники)

Модельні характеристики технічної підготовленості регбістів

Показники	Амплуа	Вік (18-19 років)	Регбісти високої кваліфікації
Передача м'яча в парах за 1 хв (кіл-ть разів)	Н	42,00	48,00
	З	45,00	50,00
Захопи за 30 с (кіл-ть разів)	Н, З	10,00	12,00
Удар м'яча «свічка» (м)	Н	30,00	35,00
	З	35,00	40,00
Ловля м'яча після удару (кіл-ть разів)	Н, З	10,00	10,00
Удар та ловля м'яча з ходу (кіл-ть разів)	Н	9,00	10,00
	З	9,00	10,00
Удар на дальність з рук (м)	Н	40,00	44,00
	З	48,00	52,00
«Дроп-удар» (м)	Н	36,00	40,00
	З	42,00	50,00
Удар по воротах (м)	Н, З	42,00	50,00

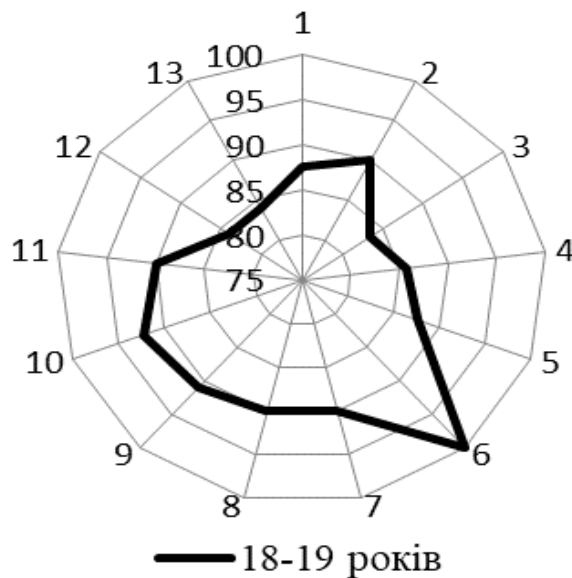

Рис. 3. Порівняння показників технічної підготовленості регбістів 18-19 з регбістами високої кваліфікації

Примітки: 1 – передача м’яча у парах за 1 хв, кіл-ть разів (нападники); 2 – передача м’яча у парах за 1 хв, кіл-ть разів (захисники); 3 – захопи за 30 с, кіл-ть разів (нападники, захисники); 4 – удар м’яча «свічка», м (нападники); 5 – удар м’яча «свічка», м (захисники); 6 – ловля м’яча після удару, кіл-ть разів з 10-ти спроб (нападники та захисники); 7 – удар та ловля м’яча з ходу, кіл-ть разів з 10-ти спроб (нападники); 8 – удар та ловля м’яча з ходу, кіл-ть разів з 10-ти спроб (захисники); 9 – удар на дальність з рук, м (нападники); 10 – удар на дальність з рук, м (захисники); 11 – «дроп-удар», м (нападники); 12 – «дроп-удар», м (захисники); 13 – удар по воротах, м (захисники) 13 – удар по воротах, м (нападники, захисники)

Таким чином, розроблені моделі фізичної та технічної підготовленості регбістів 18-19 років залежно від ігрового амплуа у подальшому можуть використовуватися як орієнтири в педагогічному контролі у дитячо-юнацьких спортивних школах, спеціалізованих дитячо-юнацьких школах олімпійського резерву, школах вищої спортивної майстерності України.

Висновки. З метою вдосконалення фізичної та технічної підготовленості необхідно мати перспективні орієнтири, на основі яких будується весь процес підготовки гравців різних ступенів класифікації. Такими орієнтирами є моделі підготовленості. На основі досліджень середніх показників фізичної та технічної підготовленості регбістів різних амплуа резерву та кандидатів до Національної збірної України були встановлені найкращі рівні підготовленості.

При порівнянні показників підготовленості було встановлено, що рівень загальної фізичної підготовленості

регбістів 18-19 років складав 90% від показників кваліфікованих регбістів. Занадто низькими показниками відносно модельних були: згинання/розгинання рук в упорі лежачи у захисників та нападників – 85%, підтягування з вису у захисників – 78% і у нападників – 75%, жим штанги лежачи у нападників – 83%, підйом штанги на груди у нападників – 80%, присідання зі штангою на плечах у захисників – 88% і у нападників – 87%. Рівень спеціальної фізичної підготовленості – приблизно 95% від показників кваліфікованих регбістів. Рівень технічної підготовленості становив у середньому 89%, але деякі показники були значно нижчими: передача м’яча в парах у нападників – 87%, захопи за 30 с у захисників та нападників – 83%, удар м’яча «свічка» у захисників – 88% і у нападників – 86%, «дроп-удар» у захисників – 84% і удар по воротах у захисників та нападників – 84%.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому планується

визначити моделі фізичної та технічної підготовленості спортсменів у регбіліг інших вікових груп.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Безмилов, М. & Шинкарук, О. (2020). Тенденції та актуальні проблеми підготовки баскетболістів високого класу в сучасних умовах глобалізації та популяризації баскетболу. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 9 (28), 112-131. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9\(28\)-112-13](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9(28)-112-13)
- Квасниця, О., Тищенко, В. (2021). Засоби і методи контролю у регбі. *Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання та спорт*, 4, 120-128. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2023.1.1>
- Квасниця, О., Тищенко, В., & Квасниця, І. (2022). Особливості структури та змісту загальної фізичної підготовленості кваліфікованих гравців, що спеціалізуються у регбі-7. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, 2, 63-68. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2022.2.10>
- Квасниця, О. М., & Тищенко, В. О. (2022). Засоби і методи контролю у регбі. *Фізичне виховання та спорт*, 4, 120-127. <http://journalsofznu.zp.ua/index.php/sport/issue/view/155>
- Квасниця, О. М., & Тищенко, В. О. (2022 а). Фізична підготовка як запорука досягнення високих спортивних результатів у регбі. *Фізичне виховання та спорт*, 2, 95-100. DOI <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2022-2-13>
- Квасниця, О., Тищенко, В., & Квасниця, І. (2022 б). Особливості структури та змісту загальної фізичної підготовленості кваліфікованих гравців, що спеціалізуються у регбі-7. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, (2), 63-68. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2022.2.10>
- Квасниця, О., Тищенко, В., & Квасниця, І. (2023). Моніторинг морфо-функціональних показників кваліфікованих гравців, що спеціалізуються у регбі-7. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, 1, 6-12. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2023.1.1>
- Мітова, О. (2022). Динаміка розвитку командних спортивних ігор як підґрунтя формування сучасної системи контролю у командних спортивних іграх. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*, 13 (32), 198-211. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-13\(32\)-198-211](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-13(32)-198-211)
- Мітова, О.О. (2022). *Теоретико-методичні основи контролю у командних спортивних іграх в процесі багаторічної підготовки* : монографія. Дніпро.
- Овчаренко, С., Мітова, О., & Матяш, В. (2019). Модельні характеристики функціональної та фізичної підготовленості футболістів із церебральним паралічем з урахуванням ступеня ураження опорно-рухового апарату. *Спортивний вісник Придніпров'я*, 2, 30-36.
- Пасько, В.В. (2016). Інноваційні технології удосконалення фізичної та технічної підготовленості регбістів на етапі спеціалізованої базової підготовки. (Дис. к. фіз. вих.). Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту, Дніпропетровськ.
- Пасько, В., Несен, О., Мартиросян, А., & Помещикова, І. (2021). Вдосконалення технічної підготовленості регбістів на основі розвитку швидкісно-силових здібностей. *Спортивні ігри*, 1(19), 42-51. doi: 10.15391/si.2021-1.05
- Пасько, В.В., Подоляка, О.Б., & Мартиросян, А.А. (2013). Модельні характеристики як основа управління учбово-тренувальним процесом спортсменів-регбістів 16-18 років. *Слобожанський науково-спортивний вісник*, 4, 47-55.

- Ровний, А.С., & Пасько, В.В. (2017). Моделі фізичної підготовленості як основа управління тренувальним процесом регбістів на етапі спеціалізованої базової підготовки, *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова*, Випуск 2, (83)17, 92-96.
- Шинкарук, О. & Безмилов М. (2013). Теоретико-методичні засади розробки та використання модельних характеристик техніко-тактичних дій баскетболістів високої кваліфікації. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 2, 35-14.
- Шинкарук, О.А., & Безмилов, М.М. (2021). *Розробка та використання модельних характеристик техніко-тактичних дій баскетболістів високої кваліфікації : Теоретико-методичні аспекти програмування та моделювання тренувального процесу спортсменів різної кваліфікації* (колективна монографія). Вінниця: «Твори», 161-176 с.
- Doroshenko, E.Y. (2013). Modelling of Technical actions as the management factor competitive process and preparation of basketball players of high qualification. *Pedagogics, psychology, medical-biological problem of physical and sports*, 17(10), 29-34.
- Kostiukevych, V.M. (2019). Model indicators of collective interactions of highly qualified football players during the game. *Health, Sport, Rehabilitation*, 5(4), 33-40. DOI: <https://doi.org/10.34142/HSR.2019.05.04.04>
- Nicola, Cahill, Kevin, Lamb, Paul, Worsfold, Roy, Headey & Stafford, Murray. (2013). The movement characteristics of English Premiership rugby union players. *Journal of Sports Sciences*, 31 (3), 229-237. URL: <https://doi.org/10.1080/02640414.2012.727456>
- Shchepotina, N., Kostiukevych, V., Shynkaruk, O., Drachuk, A., Vozniuk, T., Asauliuk, I., Dmytrenko, S., Adamchuk, V., Polishchuk, V., Romanenko, V., & Blazhko, N. (2021). Model morpho-functional characteristics of qualified volleyball players. *Sport Mont*, 19 (S2), 213-217. DOI 10.26773/smj.210936

Стаття надійшла до редакції: 23.04.2023

Опубліковано: 01.06.2023

Abstract. Pasko V., Mitova O., Plakhotniuk O., Filenko L., Tserkovna O. **Models of physical and technical preparation of rugby players 18-19 years old.** **Purpose:** to develop models of physical and technical preparedness of rugby players aged 18-19, taking into account the playing role. **Material and methods:** in the research in order to determine the model levels of preparedness, the indicators of ten players (5 attackers and 5 defenders) of the reserve and candidates for the national team of Ukraine were selected. The formation of the team took place on the basis of the model characteristics of physical and technical preparedness of ten highly qualified rugby players (5 attackers and 5 defenders), who are part of the national team of Ukraine. **Results:** the models of physical and technical preparedness the basis of which are specially selected tests are presented in the article. They make it possible to determine the development level of the most important motor skills of rugby players and to determine the degree of compliance with the model level. **Conclusions:** When comparing fitness indicators, it was established that the level of general physical fitness of 18-19-year-old rugby players was 90% of the indicators of qualified rugby players. Too low indicators that were compared to the model ones were: bending/extending the arms in a prone position for the defenders and the attackers - 85%, pull-ups from above for defenders - 78% and for the attackers - 75%, bench press for the attackers - 83%, lifting the barbell to the chest for the attackers - 80%, the shoulder back squats for the defenders - 88% and for the attackers - 87%. The level of special physical fitness is approximately 95% of the indicators of qualified rugby players. The level of technical preparedness is on average 89%, but some indicators are significantly lower: Transfer the ball in pairs for the attackers - 87%, captures within 30 s for the defenders and the attackers - 83%, Strike the ball "high ball" for the defenders - 88% and the attackers - 86%, defenders' "drop-kick" for the defenders - 84%, Strike on goal for defenders and attackers - 84%.

Keywords: *Rugby League; training process; management; physical preparedness; technical preparedness.*

References:

- Bezmirov, M., & Shinkaruk, O. (2020). Tendentsii ta aktual'ni problemi pidgotovki basketbolistiv visokogo klasu v suchasnikh umovakh globalizatsii ta populyarizatsii basketbolu [Trends and current issues in the training of high-class basketball players in the modern conditions of globalisation and basketball popularisation]. *Fizichna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsii* [Physical culture, sports and national health], no 9 (28), 112-131. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9\(28\)-112-13](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2020-9(28)-112-13) [in Ukrainian].
- Kvasnitsya, O., Tishchenko, V. (2021). Zasobi i metodi kontrolyu u regbi [Means and methods of control in rugby]. *Visnik Zaporiz'kogo natsional'nogo universitetu. Fizichne vikhovannya ta sport* [Bulletin of Zaporizhzhia National University. Physical education and sport], no4, 120–128. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2023.1.1> [in Ukrainian].
- Kvasnitsya, O., Tishchenko, V., & Kvasnitsya, I. (2022). Osoblivosti strukturi ta zmistu zagal'noi fizichnoi pidgotovlenosti kvalifikovanikh gravtsiv, shcho spetsializuyut'sya u regbi-7 [Features of the structure and content of general physical fitness of qualified players specialising in rugby sevens]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, no 2, 63-68. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2022.2.10> [in Ukrainian].
- Kvasnitsya, O. M., & Tishchenko, V. O. (2022a). Zasobi i metodi kontrolyu u regbi [Means and methods of control in rugby]. *Fizichne vikhovannya ta sport* [Physical education and sport], no 4, 120-127. [in Ukrainian].
- Kvasnitsya, O. M., & Tishchenko, V. O. (2022b). Fizichna pidgotovka yak zaporuka dosyagnennya visokikh sportivnikh rezul'tativ u regbi [Physical training as a key to achieving high sports results in rugby]. *Fizichne vikhovannya ta sport* [Physical education and sport], no 2, 95-100. DOI <https://doi.org/10.26661/2663-5925-2022-2-13> [in Ukrainian].
- Kvasnitsya, O., Tishchenko, V., & Kvasnitsya, I. (2022). Osoblivosti strukturi ta zmistu zagal'noi fizichnoi pidgotovlenosti kvalifikovanikh gravtsiv, shcho spetsializuyut'sya u regbi-7 [Features of the structure and content of general physical fitness of qualified players specialising in rugby-7]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, no (2), 63-68. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2022.2.10/> [in Ukrainian].
- Kvasnitsya, O., Tishchenko, V., & Kvasnitsya, I. (2023). Monitoring morfo-funktsional'nikh pokaznikiv kvalifikovanikh gravtsiv, shcho spetsializuyut'sya u regbi-7 [Monitoring of morphological and functional indicators of qualified players specialising in rugby-7]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, no 1, 6-12. DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2023.1.1/> [in Ukrainian].
- Mitova, O. (2022). Dinamika rozvitku komandnikh sportivnikh igor yak pidruntya formuvannya suchasnoi sistemi kontrolyu u komandnikh sportivnikh igrah [The dynamics of team sports games development as a basis for the formation of a modern control system in team sports games]. *Fizichna kul'tura, sport ta zdorov'ya natsii* [Physical culture, sports and national health], no 13 (32), 198-211. DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-13\(32\)-198-211](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-13(32)-198-211) [in Ukrainian].
- Mitova, O.O. (2022). *Teoretiko-metodichni osnovi kontrolyu u komandnikh sportivnikh igrah v protsesi bagatorichnoi pidgotovki* [Theoretical and methodological bases of control in team sports games in the process of long-term training]: monografiya. Dnipro. [in Ukrainian].
- Ovcharenko, S., Mitova, O., & Matyash, V. (2019). Model'ni kharakteristiki funktsional'noi ta fizichnoi pidgotovlenosti futbolistiv iz tserebral'nim paralichem z urakhuvannyam stupenya urazhennya oporno-rukhevogo aparatu [Model characteristics of functional and physical fitness of football players with cerebral palsy taking into account the degree of musculoskeletal system damage]. *Sportivnii visnik Pridniprov'ya* [The sports bulletin of Prydniprov'ia.], no 2, 30-36. [in Ukrainian].
- Pas'ko, V.V. (2016). *Innovatsiini tekhnologii udoskonalennya fizichnoi ta tekhnichnoi pidgotovlenosti regbistiv na etapi spetsializovanoi bazovoi pidgotovki* [Innovative technologies for improving physical and technical fitness of rugby players at the stage of specialised basic training]. (Dis. k. fiz. vikh.). Dnipropetrovs'k. [in Ukrainian].

- Pas'ko, V., Nesen, O., Martirosyan, A., & Pomeshchikova, I. (2021). Vdoskonalennya tekhnichnoi pidgotovlenosti regbistiv na osnovi rozvitku shvidkisno-silovikh zbidnostei [Improvement of technical fitness of rugby players on the basis of development of speed and power abilities]. *Sportivni igri* [Sports games], 1(19), 42-51. doi: 10.15391/si.2021-1.05 [in Ukrainian].
- Pas'ko, V. V., Podolyaka, O. B., & Martirosyan, A. A. (2013). Model'ni kharakteristiki yak osnova upravlinnya uchbovo-trenaval'nim protsesom sportsmeniv-regbistiv 16-18 rokiv [Model characteristics as a basis for the management of the educational and training process of rugby players aged 16-18 years]. *Slobozhans'kii naukovo-sportivnii visnik – Slobozhansky Research and Sports Bulletin*, 4, 47–55/ [in Ukrainian].
- Rovnii, A.S., & Pas'ko, V.V. (2017). Modeli fizichnoi pidgotovlenosti yak osnova upravlinnya trenuval'nim protsesom regbistiv na etapi spetsializovanoï bazovoï pidgotovki. [Models of physical fitness as a basis for managing the training process of rugby players at the stage of specialised basic training]. *Naukovii chasopis Natsional'nogo pedagogichnogo universitetu imeni M.P.Dragomanova* [Scientific Journal of the National Pedagogical Dragomanov University], Vipusk 2, (83)17, 92–96. [in Ukrainian].
- Shinkaruk, O. & Bezmilov M. (2013). Teoretiko-metodichni zasadi rozrobki ta vikoristannya model'nikh kharakteristik tekhniko-taktichnikh dii basketbolistiv visokoï kvalifikatsii [Theoretical and methodological bases of development and use of model characteristics of technical and tactical actions of highly qualified basketball players]. *Teoriya i metodika fizichnogo vikhovannya i sportu* [Theory and methods of physical education and sports], 2, 35-14. [in Ukrainian].
- Shinkaruk, O.A., & Bezmilov, M.M. (2021). *Rozrobka ta vikoristannya model'nikh kharakteristik tekhniko-taktichnikh dii basketbolistiv visokoï kvalifikatsii. : Teoretiko-metodichni aspekti programuvannya ta modelyuvannya trenuval'nogo protsesu sportsmeniv riznoi kvalifikatsii* [Development and use of model characteristics of technical and tactical actions of highly qualified basketball players: Theoretical and methodological aspects of programming and modelling the training process of athletes of different qualifications]: kolektivna monografiya. Vinnitsya: «Tвори». [in Ukrainian].
- Doroshenko, E.Y. (2013). Modelling of Technical actions as the management factor competitive process and preparation of basketball players of highs qualification. *Pedagogs, psychology, medical-biological problem of physical and sports*, 17(10), 29-34.
- Kostiukevych, V.M. (2019). Model indicators of collective interactions of highly qualified football players during the game. *Health, Sport, Rehabilitation*, 5(4), 33-40. DOI: <https://doi.org/10.34142/HSR.2019.05.04.04>
- Nicola, Cahill, Kevin, Lamb, Paul, Worsfold, Roy, Headey & Stafford, Murray. (2013). The movement characteristics of English Premiership rugby union players. *Journal of Sports Sciences*, 31 (3), 229-237. URL: <https://doi.org/10.1080/02640414.2012.727456>
- Shechepotina, N., Kostiukevych, V., Shynkaruk, O., Drachuk, A., Vozniuk, T., Asauliuk, I., Dmytrenko, S., Adamchuk, V., Polishchuk, V., Romanenko, V., & Blazhko, N. (2021). Model morpho-functional characteristics of qualified volleyball players. *Sport Mont*, 19 (S2), 213-217. DOI 10.26773/smj.210936

Відомості про авторів / Information about the Authors

Пасько Владлена Віталіївна: к.фіз.вих., доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська, 99, м. Харків, 61022, Україна

Vladlena Pasko: PhD (Physical Education and Sports), associate professor; Kharkov State Academy of Physical Culture: Klochkovskaya str. 99, Kharkov, 61022, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0001-8215-9450>

E-mail: vladlenap05@gmail.com

Мітова Олена Олександрівна: д.фіз.вих, професор, завідувач кафедри спортивних ігор Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту: вул. Набережна перемоги 10, Дніпро, 49094, Україна

Olena Mitova: D., Professor, Head of the Department of Sports Games Prydniprovsk State Academy of Physical Culture and Sports; str. Naberezhna peremohy 10, Dnipro, 49094, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-4309-9261>

E-mail: elenamitova@ukr.net

Плахотнюк Олег Іванович: *віце-президент федерації регбі України, тренер з фізичної підготовки жіночої національної збірної України з регбі-7, тренер з фізичних кондицій RFC Fort Lauderdale “Knights”*: Проспект Миру 60/5, кв 86, м.Хмельницький, 28019, Україна

Plakhotniuk Oleg: *Vice-President of the Rugby Federation of Ukraine, Coach for physical training of the women's national team of Ukraine on rugby-7, Fitness coach RFC Fort Lauderdale “Knights”*: Prospekt Myru 60/5, flat 86, Khmelnytskyi, 28019, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0002-9920-3769>

E-mail: Olegbags80@gmail.com

Філенко Людмила Василівна: *к.фіз.вих., доцент, Харківська державна академія фізичної культури*: вул. Клочківська 99, Харків, 61058, Україна.

Ludmila Filenko: *PhD (physical education and sport), Associate Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture*: Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

<http://orcid.org/0000-0001-6221-6606>

E-mail: filenkolyv@ukr.net

Церковна Олена Вікторівна: *к.фіз.вих., доцент; Харківський національний університет радіоелектроніки*: пр. Науки, 14, м. Харків, 61000, Україна

Olena Tserkovna: *PhD (physical education and sport), Associate Professor; Kharkov National University of Radio Electronics: Etc. Science*, 14, Kharkov, 61000, Ukraine

<http://orcid.org/0000-0003-0655-9924>

E-mail: olena.tserkovna@nure.ua